

Samtykke til helsehjelp – særlig om samtykkekompetanse

Advokat Kurt O. Bjørnnes MNA
Postboks 110,
4297 SKUDENESHAVN

Innledning

Grunnleggende utgangspunkter

- Pasientens fysiske og psykiske integritet skal ikke krenkes
- Helsefaglige tiltak i forbindelse med undersøkelse, behandling og pleie krever at pasienten er enig
- Pasienten må derfor samtykke til helsehjelpen og det stilles krav til at pasienten skal være samtykkekompetent
- Reglene om dette finnes i pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 4

Samtykke til helsehjelp

- Hva er **helsehjelp**?
 - Se definisjonen i helsepersonelloven § 3, tredje ledd
- Kravene til et **informert samtykke**
 - En informasjonsdel og en samtykkedel

Samtykke til helsehjelp (forts.)

- **Informasjonskravet**, se pasient- og brukerrettighetsloven § 4-1
 - Etter forarbeidene skal pasienten gis et «*forsvarlig beslutningsgrunnlag*»
- **Samtykkets form**
 - Etter pasient- og brukerrettighetsloven § 4-2 kan samtykke gis «*uttrykkelig eller stilltiende*»

Samtykkekompetanse

- Pasienten må ha **forståelse** for situasjonen
- Hvem har samtykkekompetanse?
 - Hovedregel: Personer som er fylt 16 år
- Bortfall av samtykkekompetanse
 - Hvis pasienten på grunn av psykiske eller fysiske forstyrrelser, senil demens eller psykisk utviklingshemming åpenbart ikke er i stand til å forstå hva samtykket innebærer, se pasient- og brukerrettighetsloven § 4-3 annet ledd

Samtykkekompetanse (forts.)

- Ved *tvil* om pasienten har forståelse for situasjonen, er samtykket fortsatt gyldig
- Det er den som gir helsehjelp som avgjør om pasienten er samtykkekompetent
- En avgjørelse om at en pasient mangler samtykkekompetanse, skal være faglig begrunnet og gis skriftlig

Samtykkekompetanse (forts.)

- Samtykke på vegne av barn og ungdom gis av foreldrene med foreldreansvar, se pasient- og brukerrettighetsloven § 4-4
- Helsehjelp til myndige som mangler samtykkekompetanse er regulert i pasient- og brukerrettighetsloven § 4-6
 - Ulike regler for tiltak av lite inngripende karakter og alvorlige inngrep
 - Egne regler for de som mangler samtykkekompetanse og som motsetter seg helsehjelpen